

AAN DE LEEUWERKE IN DE LUCHT

AAN R. WILLAERT

Mij beminde Grijslawerke,
lieve zangster ende zoet,
die, op uw bedauwde vlerke,
met uw altijd reinen voet
de aarde stoot, en, afgevlogen
hooger dan mijn ooge draagt,
dáár, in d'hemelblauwe bogen,
dáár aan God uw klachte klaagt;
dáár waar gij den dag ziet breken,
wandlende op de wolkenbaan,
schouwende in de gulden streken
éér de zonne is opgestaan,
zingende op heur eerste lonken
uw verrukte vogeltaal,
drinkende met lange dronken
d'aldereersten morgenstraal:
'k heb u dikwijls nagekeken,
vruchtloos, in uw hooge vlucht,
ende mijne ziel geleden
bij de leeuwerke in de lucht.
Spant, o ziele, spant uw' vleren,
veerdig tot de hemelvaart,
wilt niet langer hier verteren:
op, geliefde, hemelwaard !
Schuwt al wat u kan bezwaren,
werpt het, schudt het, slaat het af:
wilt geen van die krachten sparen
die God zelf, o ziele, u gaf !
Laat ze, die deze aarde minnen,
lustig hunne wegen gaan,
achter 't geen waarmeê de zinnen.
de ijdle zinnen zijn voldaan;
menig vogel wroet zijn leven
lang, en lustig, in het slijk,
gij, moet met den leeuwerk zweven,
hooge in 't blauwe hemelrijk.
Daar zult ge over hille en dalen
schouwen in den gulden Oost,
baden in de morgenstralen,
in die zee van hope en troost !
Troost voor 't altijd weenend herte,
dat maar immer vreugde 'n vraagt,

troost voor de onverzoenbre smerte
die daar altijd, altijd knaagt:
knaagt tot alswanneer gij rusten,
rusten zult in 't heilgenot
van die zee, die zonder kusten,
zonder gronden is, in God !
Leeuwerke in de hemelstreken
blijft gij nimmer, nimmer lang,
maar gij moet het lied afbreken
van uw blijden morgenzang;
gij moet weêr op de aarde dalen,
eens verstooten met den voet,
moet alhier het voedsel halen
dat u, arme, leven doet;
maar, mijn ziel, wanneer uw vlerken
eens, na lang verleden tijd,
losgaan ende mogen werken,
en gij vrij van 't lichaam zijt,
dan, o dan ! zoo vliege ik henen,
snelder vlieg ik op de vlucht,
dan gij, Leeuwerk, ooit verdwenen
zijt in 't diepen van de lucht.
Dan, o dan ! zoo vliege ik hoog en
hooger, in mijn hemeltocht,
dan gij mij den weg kunt toogen,
Leeuwerke, in de blauwe locht.
Dan, o dan ! zoo keere ik nimmer,
nimmer, nimmer, nimmer weêr,
maar ik blijve, schouwend immer
immer in het gulden meer
van dien Oceaan van Goedheid,
van dien Oosterdageraad,
die, wie eens genoot zijn zoetheid,
nimmer, nimmer keeren laat !
Dan, o dan ! zoo zing ik lange en
langer als 't u is gegund;
zoeter klinken mijne zangen,
dan gij, Leeuwerk, zingen kunt.
Zoeter als de klokkegalmen,
die, vermenglende in 't getuit
van de meziegolven, walmen
's avonds als het avond luidt;
langer als 't gezang der winden,
die, aan 't spelen onder 't riet,
daar de schrale snaren vinden
van hun ruischend morgenlied;

zoeter als 't gelui der schellen
toen 't al klinkklankt onderen
van de koeien, die hun bellen
kluttren, klinken, ende weên;
hooger als de hemelbollen
die in eenige eenigheid
stralend door de ruimte rollen,
in de onendige eeuwigheid !

Dichtoefeningen

HET MEEZENNESTJE

Een meezennestje is uitgebroken,
dat, in den wulgentronk
gedoken,
met vijftien eikes blonk;
ze zitten in den boom te spelen,
tak-op, tak-af, tak-uit, tak-in, tak-om,
met velen,
en 'k lach mij, 'k lach mij, 'k lach mij bijkans krom.

Het meezenmoêrtje komt getrouwig,
komt op den lauwen noen,
al blauwig
en geluwachtig groen;
het brengt hun dit en dat, om te azen,
tak-om, tak-op, tak-af, tak-uit, tak-in,
ze razen,
en kruipen, vlug, het meezennestjen in.

Het meezenvaârtje zit — de looveren
verduiken 't voor 't gestraal —
te tooveren,
al in de meezentaal;
daar vliegen ze, al med' een, te zamen,
tak-om, tak-op, tak-af, tak-in, tak-uit,
en, amen,
het meezennestje is weêrom ijele en uit.

Gedichten, gezangen en gebeden

ACH HEMELLAWERKE

Ach, hemellawerke, waar zit-je gij dan
zoo luide en zoo lange te preken,
waar dat ik met de oogen niet achter en kan,
al hebbe ik zoo dikkens gekeken?
o Mocht ik u volgen en, vleriken aan,
lijk gij, in den hemel, den hoogen,
te choore met de andere veugelen gaan,
en vluchten de menschen hun' oogen!
Dan zonge ik, o vogel, en schaterde ik blij,
en niemand en zou het mij weten,
terwijl ik, aan 't zingen en 't preken, lijk gij,
waar' hooge op de wolken gezeten!
Hei, hemellawerke, mij liefelijk dier,
o, mag er een mensche u wat heeten,
komt neder, komt neder, komt nader, komt hier,
komt, wil toch een stondeke beeten!
Verstondt-je mijn tale zoo 'k de uwe verstaan,
gij kwaamt en gij liet mij. . . Wat baat het?
Gij zingt, en mijn klachte ze en gaat u niet aan,
gij zingt en al 't ander — gij laat het! . . .

Gedichten, gezangen en gebeden

Hoe lief is 't, op nen loovertak,
langs ongehoord te vooren
en ongezien, in 't looverdak,
den nachtegaal te hooren,
die, vindende al zijn vooizen uit,
komt al de vogelchooren,
met zijn betooverend, overluid
en lief en lang geturelutoit,
verduisteren en versmooren!

Kleengedichtjes

Bonte kraaie, waar, och armen,
kunt gij, voor uw' taaie darmen,
voedsel vinden, worme of slek,
in dit daaglijkschbroodgebrek?

Eerde en water zijn gesloten,
overall ligt snee' gegoten;
en, 'k en zie geen mensch die ooit
kaf voor u of kooren strooit.

Gij en weet van schuur noch schelven,
van geen wortelen weg te delven;
en ge'n hebt geen spiere brood
bijgeleid, tot meerder nood!

Gij en grijpt, gelijk de gieren,
niet uw' eigen mededieren;
ook en heet uw kerstenbrief
«eier-» u, noch «kiekendief.»

Welke een' armoe komt deswegen,
gij nu, binst den winter, tegen;
als, alom met snee' bezaaid,
veld en wee van honger kraait.

In die snee' zie 'k, aller straten,
uw tweevoetig speur gelaten;
eet gij snee', of, half vergaan,
laaft gij uwen dorst daaraan?

Of, hoe kunt gij, vast aan 't vliegen,
immers uwen buik bedriegen?
Kraait, of is hij, lijk uw stem,
zwijgende? Hoe snoert gij hem?

Neen, 'k en hoor geen klachte u klagen,
schoon veel andere om hulpe vragen,
piepen, kriepen, om end om:
bonte kraaie, wordt gij stom?

Ei, onmogelijk is u 't leven,
sonde er niet dit woord geschreven,
dat daar Een is die u voedt,
en u nooddruft vinden doet.

Een, die de akkerlelie kleëren
weeft, als Salomons, vol eeren;
Een die, zonder naalde of naad,
vacht en veder groeien laat.

En, voorwaar, 'k en zie geen lijken,
bonte kraaie, ooit in de dijken
liggen, van uw volk; of dood
uwe oorije, van hongersnood.

'k Hoor de menschen bitter klagen,
van de kwade winterdagen;
'k wete er, van gebrek en pijn,
louter, die gestorven zijn.

Gij betrouwt op God, onwetend
aan zijn' wetten vastgeketend;
die u vulte en voedsel schiep,
eer hij u in 't leven riep.

Hij heeft u twee vlerken neven
't lijf gezet, en kracht gegeven;
en twee oogen voert gij fijn,
die scherp ziende en verre zijn.

Op die vlerken zie 'k u roeien
door de lucht, en voorwaards spoeien:
in een omzien, stikken breed,
verre weg van mij gescheed.

Uit die oogen zie 'k u spieden,
hooge boven land en lieden;
hooge boven huis en al:
of u God iet geven zal.

Bonte kraaie, uw schamel wezen
leert een' schoone lesse aan dezen
die verkwisten 't daaglijksch brood,
etend, zonder etensnood.

Ach, verdeelden ze, alle dagen,
't brood, dat ze onzen Vader vragen,
met zoo menig armen bloed,
die 't, lijk gij, gaan zoeken moet?

Waar de neerstig nauwe boeren
hun gegraande peerden voeren,
trekkende aan den wagenlast,
daar is 't dat uw kooren wast;

Hun verlies komt u te baten,
en zoo zie 'k u, achter straten,
raad- en roekloos van gebrek,
pekken in nen peerdendrek!

'k Zie u neerstig 't leven halen,
'k zie u nederig zegepralen
op een hoopken mesch, verblijd,
lijk sint Job, in zijnen tijd.

Bonte kraaie, 't doet mij dere
dat ik uwen troost begere,
en, eilaas, het doen daarvan,
dat ik daar niet aan en kan!

Laat den winter eens verdwijnen,
laat de Aprilsche zonne schijnen:
dan, o kraaie krijgt ge uw deel
in Gods goedheid, algeheel.

Dan zal God u voedselvollen
nooddruft doen op de eerdeschollen
vinden, en den ploeg omtrent,
die den veien akker wendt.

Dan, uw herte omhoog gerezen,
laat den buik eens weeldig wezen;
dan, te lijze of luider stem,
looft met alle vogels Hem!

Tijdkrans

Vlucht maar, vogels,
koud en deerlijk
is 't alomme:
 vlucht en vliedt,
voor de koude en
voor de menschen,
want de mensch en
 mint u niet.

Vlucht maar, of hij
zal u schieten,
met zijn roer, hij
 droomt daarvan:
vlucht waar hij, met
al zijn wijsheid,
vlucht waar hij niet
 aan en kan.

Vlucht omhoog, en
komt niet neder,
eer gij streken
 menschloos vindt;
vlucht, en zet uw'
voet geen tweemaal
bij dat Godloos
 mensenkind.

Vlucht, hij wilt zijn
boosheid boeten
in uw bloed, o
 vogels vrij;
vlucht, of sterven
zult gij moeten:
zulk een hertloos
 mensch is hij!

Gij verschaft hem,
binst uw leven
kort of lang, o
 vogels kleen,
al hetgeen gij
hebt en geven
kont: en, dankbaar
 is hij? Neen!

Hij bespiedt u,
kleene dierkens,
met 't moorddadig
roer in d'hand:
en. . . Zoo groot is
hij, die over
alle dieren
kroone spant!

Tijdkrans

De musschen zijn aan 't wild gepiep,
ofschoon de naakte boomen,
droefgeestig, nog vol rein en slein,
vol lekend water, stroomen.

't Wil zomer zijn! De winter heeft
getraagd te lange stonden;
'k en zie 't nog niet, maar 'k hoore alreê
de musschen die 't verkonden!

Tijdkrans

Dapper strijen de musschen tusschen
't hout, dat op de boomen staat;
eer ze, legschgezinden, vinden
elke mussche heur' medemaat.

Neerstig dan aan 't nesten vesten
zijn ze, en, met hun' vogeltee'n,
doen ze haarkes, hooikes, strooikes
tot een keurig nestje ineen

't Wiegske klaar, zoo vallen ze allen
stille; en, na geen lang verbei,
thuisgebracht van aver taver,
ligt in elken nest een ei.

Nog een, nog een, nog een. . . och een
musschennest halfvol, zoo 'k zie;
en, dat worden musschen, tusschen
hier en nog een weke of drie.

Tijdkrans

Hemellawerke heet gij, wakkere en
snelgewiekte stralen die
'k, uit het zaailand opgestegen,
lijk nen vierpijl rijzen zie.

Striemen lichts ontlaat, en vonken,
't vluchtend vierwerk; en zoo hoort
me u ook vluchtend henenieren,
als gij deur de wolken boort.

Hemellawerke, schoon van name en
sprake zijt gij, maar uw kleed,
't valt te grauwtuch: is 't de reden
dat men grijslawerke u heet?

Ben ik grauwtuch, het is van zeilen,
en van, altijd reisgezind,
zoo de grauwtuchdoekte schepen,
heen te varen, vóór den wind.

Hemellawerke, grijslawerke,
luchtleeuwerke, hemelwaard,
weg met u, ja, leeuwerkt helder,
op uw' hooge hemelvaart!

Zingt en zeilt maar, al te zelden
hoore en zie 'k u, lieve; 't gaat
beter hem, die, vroeg en spade
hoort u, ende gadeslaat.

Midden in Gods werken levend,
't gaat hem beter, achter 't land,
die u naziet, te elker stonde,
daar hij zaait en zeeuwt en plant.

Ach, om niet is 't, al te dikwijls,
dat gij dankend opwaards stijgt,
daar geen mensch en is dien 't aangaat,
of gij, schamele, zingt of zwijgt.

Horkt er niemand, ik zal horken,
wilt ge, in 't droevig tranendal,
mij vertroosten, hemellawerke; en
ziet ons niemand, God ziet 't al!

Hij zal zien en hij zal hooren,
hij, die vlerke en tale u gaf,
en die mij, in stad begraven,
wekken eens zal uit dit graf.

Dan verrijze ik, luchtleeuwerke;
zette ik zeil en vaar getroost
naar de hoogten, daar gij schouwend
eert den dagraad en den oost.

Naar de streken die mij wijzende
is uw' vlerke en uw geschal,
en van waar ik, vrij en veilig,
niet meer, niet meer neêr en zal.

Tijdkrans

'k En hoore u nog niet,
o nachtegale, en
de paaschzonne zit
in 't oosten;
waar blijft gij zoo lange,
of hebt gij misschien
vergeten van ons
te troosten?

't En zomert, 't is waar,
't en loovert, 't en lijdt
geen bladtje nog uit
de hagen;
't zit ijs in den wind,
't zit sneeuw in de lucht,
't is stormen, dat 't doet,
en vlagen.

Toch spreewt het en vinkt
het luiden overal;
de merelaan licht
en tatelt;
het muscht en het meest,
het koekoet, in 't hout;
het zwaluwt en 't zwiert
en 't swatelt.

Waar blijft hij zoo lang,
de nachtegale; en
vergeet hij van ons
te troosten?
't En zomert nog niet,
maar zomeren zal 't:
de Paaschzonne zit
in 't oosten.

Tijdkrans

Waar zit die heldere zanger, dien
ik hooren kan en zelden zien,
in 't loof geborgen,
dees blijden Meidagmorgen?

Hij klinkt alom de vogels dood,
bij zijnder kelen wondergroot'
en felle slagen,
in bosschen en in hagen.

Waar zit hij? Neen, 'k en vind hem niet,
maar 'k hoore, 'k hoore, 'k hoore een lied
hem lustig weven:
het kettert in de dreven.

Zoo zit en zingt er menig man,
vroegmorgens op 't getouwe, om, van
goên drom, te maken
langlijdend lijwaadlaken.

De wever zingt, zijn' webbe deunt;
de la klabakt, 't getouwe dreunt;
en lijzig varen
de spoelen heen, in 't garen.

Zoo zit er, in den zomer zoel,
een, werpende, op den weverstoel
van groene blâren,
zijn duizendverwig garen.

Wat is hij: mensche of dier of wat?
Vol zoetheid, is 't een wierookvat,
daar Engelenhanden,
onzichtbaar, reuke in branden.

Wat is hij? 't Is een wekkerspel,
vol tanden fijn, vol snaren fel,
vol wakkere monden,
van sprekend goud, gebonden.

Hij is. . . daar ik niet aan en kan,
een' sparke viers, een' boodschap van
veel hooger' daken
als waarder menschen waken.

Horkt! Langzaam, luide en lief getaald,
hoe diep' hij lust en leven haalt,
als uit de gronden
van duizend orgelmonden!

Nu piept hij fijn, nu roept hij luid';
en 't zijpzapt hem ter kelen uit,
lijk waterbellen,
die van de daken rellen.

Geteld, nu tokt zijn taalgetik,
als ware 't op een marbelstik,
dat perelkransen,
van 't snoer gevallen, dansen.

Geen vogel of hij weet zijn lied,
zijn' leise en al zijn stemgebied,
bij zijnder talen,
nauwkeurig af te malen.

't En deert mij niet, hoe oud gedaagd,
dat hij den zangprijs henendraagt,
en, vogel schoone,
mij rooft de dichterkroone!

Want mensche en heeft u nooit verstaan,
noch al uw' rijkdom recht gedaan,
o wondere tale
van koning Nachtegale!

Tijdkrans

Neen, vogelloos en blijft de blauwe lucht niet, ach
gelijk hij al te lange en droeve weken bleef;
als regen, slegge en sneeuw en kwade hagel
't gevederte uit zijn' hooge en vrije velden dreef.
De zwaluw, — waar vandaan hij komt en wete ik niet, —
weêrom nu overal zijn' scherpe schichten schiet.

Hij wentelt dóór de lucht zijn aas zoo gulzig na,
nu op, nu af, nu om, nu weg, nu weêrgericht,
dat, volgende, ik vergeefs van verr' hem gade sla;
tot dat hij, kort gekeerd en schier in 't aangezicht
mij vliëgend, henenbotst. . . alwaar hij zwemt voortaan,
en 't blauwe laken meet, daarin de sterren staan;

Doch schielijk, van zoo hooge omleege ziende, valt
en vaagt hij 't mugsken meê, dat op de Leye was
aan 't wandelen, na de noen; hoe mager en hoe smal 't
een bete zij. Dan dopt en spoelt hij in den plasch
zijn herte: 't water ligt te lachen, en de lucht,
eer 't uitgelachen heeft, is weêr hij ingevlucht.

o Wonderbarig beeld des zwaluws, ik beken
mij machteloos om u, reisveerdig nagespoeid,
te volgen, al te vast geveterd als ik ben,
en immer vlerkeloos, aan's werelds wiel geboeid:
vaart wel gij; ik en kan, gekerkerd en geband,
maar wenschen nog, eilaas, naar 't vrije Vaderland!

Tijdkrans

Gekamde koning Canteclaar,
hoe geren zie 'k u komen daar,
gestapt zoo edeldrachtig
als Alexander, Attila,
of Karloman zijn' wederga:
heel keizerlijk almachtig!

Gij kraait, terwijl ge uw' vlerken slaat,
en 't stemgeluid dat henengaat,
uit uwen hals gedreven,
herwekt het slapend menschendom,
het boodschapt hem den dag weêrom,
den dag, het licht, en 't leven.

Uw' vonkelende ooge, uw' rooden kam,
een laaiend beeld van vier en vlam,
uw' zwakken steert, uw' spooren,
uwe om end om geglimde borst,
uw' strijdbaarheid, uw' zegedorst,
uw' stem, zoo schoon om hooren. . .

wie is er die dat al beschrijft,
die, heel in woord en taal gelijfd,
doet leven u en waken?
Wie is er? Anders geen als gij,
heer Canteclaar, die machtig zij
uw evenbeeld te maken.

Vaart wel dan: ik ontgeef 't mij, en
'k wil weten dat ik verre ben
bij u voortaan ten onderen;
gij hebt, o haan, den prijs behaald,
kraait koning nu, en zegepraalt,
en laat mij zwijgend wonderen!

Tijdkrans

Hebt gij nog geluisterd
naar den merelaan,
's avonds, als het duistert,
als de sterren staan?

Op den hoogen sperel,
daar hij verre ziet,
luide zingt de merel
nu zijn avondlied.

Hoort zijn' kele galmen
haal en wederhaal:
't zijn lijk Davids psalmen
't is lijk orgeltaal.

Kout hij met de blâren
van den boom, misschien;
dien al slapenvaren,
hem goên avond biên?

Kijft hij op de winden,
die, voorbijgegaan,
hem, den blijgezinden
vogel, 't zwijgen raên?

Wenkt hij naar een' sterre,
die hij ginder ziet
blinken, hooge en verre?
Ai, 'k en wete 't niet!

Een alleene het wijs is,
wat de vogel zingt,
weêr het luide of lijze is
dat zijn' tale klinkt.

Hoort zijn' kele galmen
haal en wederhaal:
't zijn lijk Davids psalmen,
't is lijk orgeltaal.

Somtjids in de kerke,
hoore ik stemmen aan,
lijk die lieve en sterke
van den merelaan.

Als 't, te zeker' stonden,
sursum corda klinkt;
en 't, uit de orgelmonden,
zingt en wederzingt.

Rijzen doet mijn herte
naar den hemel, dan;
lijde ik pijn en smerte,
't leed verlicht ervan.

Al met eens, hij schettert,
tiert en tureluit;
«Vier slaat» hij dat 't spettert:
en. . . 't is uitgefluit!

Tijdkrans

Met zwart- en zwaren zwaai aan 't werken door de grauwe,
de zonnellooze locht, ik de oude rave aanschouwe;
die, roeiende op en dóór den schaars gewekten wind,
gelijk een dwalend spook, eilaas geen ruste en vindt.

Ze is zwart gebekt, gepoot, gekopt in 't zwarte; als kolen,
zoo staan heure oogen zwart, in hun' twee zwarte holen
te blinken; rouwgewaad en duister doek omvangt
het duister wangedrocht, dat in de nevelen hangt.

Ze is stom! Ze'n uit geen woord en 't waaien van heur' slager
en hoort gij niet. Alzoo de zwarte doodendragers
stilzwijgend gaan, zoo gaat zij zwijgend op de lucht,
en wendt alhier aldaar heur' zwarte ravenvlucht.

Wat wilt gij, duister spook! Waar gaat gij? Van wat steden
zijt gij, met damp en doom en's winters duisterheden,
alhierwaards aangewaaid? Wat boodschap brengt gij? Van
wat rampe of tegenspoed zijt gij de bedeman?

Is ziek- of zuchtigheid, uit's noordens grauwe landen;
is sterfte wederom, is hongersnood op handen?
Is moordaanslag, verraad de zin van uw vermaan;
of gaat de muil misschien des afgronds opengaan?

Geen woord! Dan, weg van hier, onzalige: gaat varen
alwaar nooit zonne en rijst; alwaar de grimme baren
staan ijsvaste overende, als rotsen; en waar nooit
noch blom noch blad den buik van moeder aarde en tooit!

Gaat aan! Of spreekt een woord, zoo de andere vogeldieren
te zomertijde doen, die in de bosschen zwieren:
ja,'s winters, als de snee' heur laken heeft gespreid,
nog vinkt en klinkt het hier, vol vogelvljchtigheid.

En gij! De rave trekt, met trage vederslagen,
voorbij mij, zwaar en zwart gelijk nen kerkhofwagen,
en roept mij, onverwachts, terwijl zij henenvaart,
al in één enkel woord, heur' winterboodschap: « Spaart! »

Tijdkrans

DE NACHTEGALE

Och Moeder, is dat nu de
nachtegaal,
daarvan gij, moeder, mij zoo
menigmaal
verteldet dat hij voor de
zonne zingt,
en, na de zonne, zoetjes
avondklinkt?
Dat bruin hij is van verwe, en
eiers legt,
in leeggebouwde nesten?
Moeder, zegt,
wanneer hij, vroeg en spade, uit
minnen gaat,
is 't waar, dat hem een vooze
reuk verraadt?
dat menig malmgemutste
speleman
daar schielijk kreeg een. . . kwade
kele van?
Maar dat hij reuke, lucht noch
lied en geeft,
zoo zaan hij eens zijn huis vol
kinders heeft?

Rijmsnoer

VOGELZANG

Ik hoore 't, gij vogelkens,
luide genoeg
herhaalt en herhaalt gij
uw' spraken;
maar, hoe ik mijn beste doe,
spade ende vroeg,
'k en wete er geen zin van
te maken.

Verstaat gij malkanderen,
elk in zijn' taal?
Verstaat, gij die meest en
die merelt,
die lijstert, die leeuwerkt, die
muscht, allemaal
uw maagschap, tot tenden
de wereld?

Geen slagers en kenne ik, zoo
dapper als ei!
die, slaande uwen klank uit
der kelen,
komt vinken en klinken hier,
vroeg in de mei,
en zitten en zingen
en spelen.

Ge 'n hebt me noch dit, in uw'
zangen, gedwaald;
noch dat, in uw zingen,
vergeten;
gelijk is het altijd, al
't gene gij taalt,
gewikt en gemikt en
gemeten.

Zoo zongen uwe ouders, zoo
gij ook, nadien;
en, na u, zoo zingen
uw' jongen;
hebbe ievers ik nachtegaals
zonen gezien,
't was nachtegaalszang, dat
zij zongen.

Dan — alles van buiten weet ge:
al dat gij zingt
en zurkelt en zabbert;
't zit even
zoo net in zijn' haken en
oogen, mij dinkt,
of ware 't met inte
geschreven.

Daar leerde toch iemand u 't
liedergeluid
naar maten en wetten
bedwingen;
nu heffen, nu leggen: dan
in en dan uit,
van 't hoogere in 't leege
verspringen !

Geen scholen en wete ik, daar,
lastig en lang,
gij zaat, om uw' lessen
te leeren,
zoo menschen dat moeten, die
spel en gezang
betalende menschen
vereeren!

Gods werken, zijt wonder: ik
wille u verstaan,
doch, helder en wordt het . . . !
Geraden
en kan ik het raadsel, hoe
Hij heeft gedaan,
de Godlijke Dader,
zijn' daden!

Rijmsnoer

MEEZEN

Twintig meezenvoetjes
hippelen in 't groen,
zurkelende zoetjes,
zoo de meezen doen.

Sprongen, rechte en kromme,
doen ze elkander na,
oppe, neêre, en omme,
ga en wederga.

Elk, op elk z'n taksken,
laat z'n tonge gaan;
elk het meezenfrakske, en
't meezenmutsken aan.

Voor die 't frakske maken,
één' duim, of drie quart
kost het, van blauw laken,
met 'en lapken zwart.

Uit die kleene lapkes,
zwarter als laget,
snijen de meezen kapkes,
volgens hunne wet.

'k Zie ze geren spelen,
'k hoor ze geren, 's noens,
bobbeler kelen,
babbelen bargoensch.

't Zit entwaar 'en spinne,
't ronkt entwaar 'en bie:
snappen doen ze ze inne,
zonder «een-twee-drie.»

Hoort ze vijzevazen,
altijd even stout;
reppen, roeren, razen,
weg en weêre, in 't hout!

«Mij!» zoo roept er eene,
«mij, die mugge!» — «Dij?»
wederroeft Marleene,
«mij, Martijne, mij!»

Bloemlezing vogels

Twee, die wetten weten,
deelen 't heltegoed:
eten en vergeten
mensche en meeze moet!

Rijmsnoer

'T MEEZEKEN

Daar hipt en wipt, den tak omtrent,
een pimpermeesk', half zonneblend;
en 'k hoor zijn bekske, naaldefijn,
herhalend en hertalend zijn,
hoe 't blijde en hoe 't ja vromer is,
nadien 't nu eenmaal zomer is.
Ja-wel, mijn kleentje, en meê met u,
zoo hipt mijn herte en wipt het nu,
vol hope, omdat 't weêr zonneshijn
verblijden zal, en zomer zijn!

Rijmsnoer

ZILVERBLANKE ZWANEN

Zilverblanke zwanen, 'k groete u
'k groete u met den groet des dichters
met eens menschen groet gebroederen
die gebroeders, die gezusters
ziet in u en kinders van den
God die alles schiep dat iets is,
zwanen twee beminde vrienden
komt en wilt van mij gegroet zijn
zilverblanke zwanen 'k groete u

Elpen vaten in den spiegel
's waters en 't krystaal herwezend
dat uw blanke schoonheid weergeeft
borst en borst tweevoudig afbeeldt
zoo van boven, zoo beneden
dat gij tweelings de een aan de ander
schijnt gegroeid en tweemaal een zijt
de eene omleege en de ander opwaard.
Zilverblanke zwanen 'k groete u.

Nagelaten dichtwerk

Bloemlezing vogels

Aanziet de kraaien, die van zaai-
noch oestgetijde en weten;
die schure en hebben, noch schapraai,
en God verleent ze 't eten:
aanziet hoe dat ze, tem en fraai,
hier spijs en drank vergeten.

Nagelaten dichtwerk

Bloemlezing vogels

Gevolgd door den leeuwerke
boven mijn hoofd
zoo wandele ik geeme in den
morgen
hij speelt mij zijn leise die
niemand en dooft
die vrij is van zuchten en
zorgen
Hij speelt mij zijn leise en ik
horke dernaar
ik ga en hij volgt mij 'k en
weet niet al waar.

Nagelaten dichtwerk

SPREEUWEN

«k Zie-'t!» zoo vliggert, vlug te vlerke,
recht den torre in van de kerke,
daar ze is nest aan 't bouwen!... «k zie-'t!»
piept de spreeuwe, en anders niet.

Maar wat is mij, scherpgebekte,
zwart-halfgroen, gevliggervlerkte,
vage vogel, dan 't bedied
van uw eeuwig zeggen: «k zie-'t?»

Ziet gij, daar omhoog aan 't broeden,
ziet ge, aan 't blijde jongskes voeden,
in uw pierende oogskes, iet
dat elk mensche niet en ziet?

Zegt, of is 't de zonne rijzen,
dat gij ziet, is 't buiten bijzen;
kwade wichten of kwâ died
zitten ievers, diepe in 't riet?

«k Zie-'t!» zoo piept gij; ziet gij, binnen
deze borst, mij iet beminnen
haten, willen, wenschen iet,
blijdschap hebben en verdriet?

«k Zie-'t!» uw roepwoord doet mij delven
diepe in 't diepste diep mijns zelven,
en ontdekken daar 't bedied
van uw eeuwig zeggen «k zie-'t!»

Een daar is, die aan de leeuwen
't leven gaf, en aan de spreeuwen,
een die, vrij van al 't verdriet,
hooge zit en verre ziet.

Een. . . Hij zit in zijnen torre,
zonder schaalje en zonder schorre
en, van 't gene in mij geschiedt,
Hij mag eeuwig zeggen: «k zie-'t!»

Nagelaten dichtwerk

GIERZWALUWEN

«Zie, zie, zie,
zie! zie! zie!
zie!! zie!! zie!!
zie! ! !»
tieren de
zwaluwen,
twee- driemaal
drie,
zwierende en
gierende:
«Niemand, die. . .
die
bieden den
stiet ons zal!
Wie, wie? wie??
wie???»

Piepende en
kriepende,
zwak en ge-
zwind;
haaiende en
draaiende,
rap als de
wind;
wiegende en
vliegende,
vlug op de
vlerk,
spoeien en
roeien ze
ringsom de
kerk.

Leege nu
zweven ze, en
geven ze
bucht;
hooge nu
hemelt hun'
vlerke, in de
lucht:
amper nog
hoore ik. . . en,

Bloemlezing vogels

die 'k niet en
zie,
lijvelijk
zingen ze:
«Wie??? wie?? wie?
wie. . .»

Nagelaten dichtwerk

Klap-klap-klap,
m'n dertien duiven
slaan hun vlerken, de eene op de aâr;
klap-klap-klap,
en henenschuiven
doen ze, van mijn dak mij daar.

Klap-klap-klap,
ze spelevaren,
rinkelroeiende, altermaal;
klap-klap-klap,
van harentaren,
ommentom, in éénen haal.

Klap-klap-klap,
ze zijn daar weder;
hoort ge vlug hun vlerken slaan?
klap-klap-klap,
ze vallen neder,
beetende op mijn dak, voortaan.

Klap-klap-klap,
de veëren stuiven,
want hun baaike, groef en fijn,
klap-klap-klap,
m'n dertien duiven
boetende, in de zonne, zijn.

Nagelaten dichtwerk

DE NACHTEGAAL

Daar op het veie loof van d'hooge populier,
betreurt de nachtegaal, haar wreed ontscheurde jongen,
die eenen ruwen boer, ten spijt van haar getier,
bespiedend haar verschuil, met 't nestjen heeft ontworpen,
toen nog geen enk'le pluim hun teedre leên omgaf.
Zij zit nu op een' tak geheel den nacht te kweelen:
't verlies van 't teêdre kroost, aan welk zij 't leven gaf
doet haar aan den Echo haar' droeve klacht bevelen.

Nagelaten dichtwerk

NACHTEGALE SCHUIFELARE

*Overander klaus gedicht
door K. de Gheldere en G. Gezelle*

Nachtegale
Schuifelare
meester van het machtig lied
dat uw gorgel,
levende orgel,
uit de groene takken giet.

Laat mij naderen
en de bladeren
eens doorkijken, waar gij zit,
die zoo vreugdig,
jong en jeugdig,
uw' en mijnen God aanbidt.

Wonderbare
kunstenare,
is uw macht niet overdaan,
van te galmen
zulke psalmen
veertig dagen zonder staan?

— «Neen, ik uite,
zinge en fluite
lustig mijne lied'ren al,
tot ik leven
hebb' gegeven
aan dat na mij zingen zal.»

Uit de lauwe
zuidergauwen,
half April, 't zij warm of koud,
komt gij 't blijde
lentgetijde
groeten in het bottend hout.

— «'k Ben een blomme
die rondomme
bloeit in helder klankgeblaârt,
tot dat verf en
klank verderve,
blijvende in de vrucht gespaard.» —

Uw schalmeie
klinkt te Meie
over 't koolzaad goudgekleurd,
klinkt als d'hagen
bloeien dragen
en de lucht jasmijnen geurt.

Heinde en verre,
blomme en sterre,
vogel, dier en zongestraal,
beken, baren,
bosschen, blâren,
alles zingt één liefdetaal.

Die de kleuren
en de geuren
ons ten voetschabelle leit,
houdt onze oogen
opgetogen
door uw lied van dankbaarheid.

Ja! maar boven
alle loven
zal des menschen tale slaan,
en des Heeren
lof vermeêren,
verder dan de tijden gaan.
Nachtegale
Schuifelare,
hier is 't lied dat wij getween,
wisselzingend,
u zijn bringend,
elk zijn deel of waar 't al één.

Zóó ook bouwden
eens twee ouden,
heilig nu, zoo dan nog niet,
en van vlerken
even sterke
dichters, 't schoon Te Deum lied.

Nagelaten dichtwerk

EEN OUD LIEDJE

(Uit de kinderkamer)

Daar weunde 'nen uil,
en hij weunde in een hol,
 van wikke wakke wukke:
kwei-ouw, zei den uil,
kwei-ouw, kwei-uil,
 van wikke wakke wukke.
Daar kwam er 'nen boer,
me 'nen hond en e' roer,
 van wikke wakke wukke:
kwei-ouw, zei den uil,
kwei-ouw, kweil-uil,
 van wikke wakke wukke;
't is wel, zei den boer,
en hij pakte ze' roer,
 van wikke wakke wukke:
hij wees en hij schoot. . .
en den uil viel dood,
 van wikke wakke wukke.

Nagelaten dichtwerk

MUSSCHEN

De musschen, weêral, vrij en vrank,
vergâren, en verzinnen
hoe nog eens, naar den ouden gang,
de lente gaat beginnen.

't En vriest niet meer, 't en sneeuwt niet meer,
't en vliegen meer geen' vlagen;
't wordt dageraad in 't oosten eer,
en langer zijn de dagen.

De zonne, — 'n wordt, in 't zonnelicht,
de weide nog niet wakker, —
goêmorgent, met heur mooi gezicht,
den moedermilden akker.

't Zit ander verwe in 't hout, voortaan;
de botgebolde boomen
niet langer meer zoo drooge en staan
te druilen en te droomen.

Daar gaat entwat gebeuren; 't is
geband en baar geworden,
dat Leven en Verrijzenis
zijn 't graf weêr uitgetorden.

De musschen hebben nieuws ervan
vernomen, en ze vliegen
't vermonden: geld noch goed en kan
dat musschenvolk bedriegen.

Zoo, weêral zijn ze, vrij en vrank,
de haantjes en de hinnen,
aan 't rinkevinken, luide en lang:
De lente gaat beginnen!

Nagelaten dichtwerk

Bloemlezing vogels

Zwijgt krakende kraaie
ge zijt mij zoo noo
't is zwart en ver-
drietig om
hooren
de zonne overwint

Nagelaten dichtwerk

BOODSCHAP

VAN DE VOGELS EN ANDERE OPGEZETTE DIEREN STAANDE IN HET «MUSEUM», INGERICHT IN 't KLEEN SEMINARIE TE ROUSSELAERE BINST HET SCHOOLJAAR 1854-1855.

Hoort en neemt ons tale in achte,
kinders van het pluimgeslachte,
liefste broeders, groot en klein,
die daar floddert ondereen.
Gij die al de krinkelwegen
in het hemelrijk gelegen
weet te vinden in uw vlucht
door de licht doorvlogen lucht,
gij die, diepe in 't loof gedoken
of in 't lommerwelf beloken
van het dik bewassen woud,
kunstig daar uw nestjes bouwt,
en in 't duiksel van de blären
pluimkes, mos en wollenharen
samen tot een wiegske vlecht
en daar al uw hope in legt,
vol van moederlijk verlangen,
vol van vreugde en blijde zangen:
d'hope van 't geheel geslacht,
van der bonten vederdracht ! —
— eikes schoonste schoon der wereld,
eikes, blinkende en bepereld
en gespot rondom de schaal,
met het bleuzendste coraal:
geelwe, bruine, hemelblauwe,
fijn gevlekte, grijze, grauwe,
dicht gewolkte in 't helder groen,
van geen mensche na te doen;
zwart geplekt en wit gespegeld,
dicht gesijperd of getegeld,
eikes naar den rechten zin,
schoon van buiten, goed van bin'.—
Blijde blijde nachtegale,
eerlijk en van schoonder tale,
die zoo helder en zoo zacht
hellemt in den stillen nacht;
broeder leewerk, hemelwekker,
zevenzanger, bietjestekker,
slaande kwakkel ende vink;
en gij ook al, koddig ding,
dat, met 't steertjen opgesteken,

en het kooftje recht gestreken,
kruipt en klavert op den stam
van den eeke stijf en stram;
vogelkes uit allen lande,
vogelkes van allen stande,
vogels kort en vogels lang,
vogels met of zonder zang,
vogels groot en vogels kleene,
vogels hoog en leeg te beene,
met een steert gelijk nen pauw,
met een steertje scherp en nauw,
een van lange lange pluimen,
of waar 't eentje van twee duimen;
hebt een snavel, recht of krom,
hebt een baard of geen daarom,
en een rooden kam benevens,
met een paar roo' lillen tevens,
met een truizel bovenop,
en een kooftjen op den kop:
Gij moogt hoog, kort, lang, smal, breed zijn,
gij moogt alleszins gekleed zijn,
in 't fluweel of in 't satijn
of in 't donzig hermelijn;
zijden kleeren of katoenen,
donker blauwe oft helder groene;
grimselzwart of hagelblank,
kleur van hoog- of leegen rang;
goud, dat onder 't groene kronkelt,
groen, waar brandend goud op vonkelt,
bruin gebronzeld, lijk metaal,
rood, als een robinenstraal;
fijn geringeld en geregeld,
en gespikkeld en gespegeld,
zoet verdwijnend afgeleid,
't een in 't ander weggeleid
en ten nieten uit verbleekend;
kleur, zoo stekende afgeteekend
en zoo net vaneen geplekt,
en zoo lief geschaaljedekt,
dat geen een van al de menschen
beter zoude doen of wenschen. . .
Zanggebroeders uit het woud,
met uw talen duizendvoud:
Gij, die kwinkt en gij, die kwedelt,
gij, die schuifelt en die vedelt,
gij, die neuriet, gij die tiert,

gij, die piept en tiereliert,
gij, die wistelt en die teutert,
gij, die knotert en die kneutert,
gij, die wispelt en die fluit,
gij, die tjeept en tureluit,
gij, die tatert en die kwettert,
gij, die klapt en lacht en schettert,
vezelt, orgelt, zingt en speelt,
lispelt, ritselt, tjelpt en kweelt,
gij, die kwinkelt lijk de vinken,
en alom gaat slaan en klinken,
met uw bekken, licht en los,
dat het kettert in den bosch:
fluiters, zangers ende slaggers,
kermers, kriepers ofte klagers;
vogels die, op Gods geleê,
hier ten lande of over zee,
jaagt dat uwe vleren zoeven,
achter 't gone u mag behoeven,
achter 't gone uw voedsel is,
kooren, vruchten, vleesch of visch,
vliegen, motten, andre kerven,
al wat gij maar kunt verwerven.
Gij die, op uw lange been',
diep in 't slijk zit, met uw teen',
g'reed staat, met den hals gestopen,
tot dat iets komt uitgekropen,
dat gij seffens vastesnakt,
zoo gij menig puitje pakt,
dat, van uit zijn vuile dijken,
zeer voorzichtig eens kwam kijken
wie dat 't was die daar zoo stond
op zijn erfelijken grond;
nauwlijks is de puit nog boven
of uw bek, omleeg gestoven,
lijk een vleiel op het kaf,
steekt den puit zijn lenden af
Gij ook, dievig muschgebroedsel,
levende op eens anders voedsel,
gij, die elk ende een verwijt
met hetgeen gij zelve zijt.
Vogels zoet of fel van aarde,
alle vogels van der aarde,
hoe gewapend, hoe gereed,
vogels, hoe gij ook al heet,
wilt alhier uw gangen stieren,

komt en maant ook andre dieren,
dat ze komen neerstig aan
naar ons paradijs gegaan ! —
— Sichten dat wij hier geraakten,
en, God lof, de dood gesmaakten,
ai 't is heel een ander ding,
bij dat 't van te vooren ging !
't Was van 's morgens, alle dagen,
dóór de winden, dóór de vlagen,
eer de kop was uit de vlerk,
altijd arbeid, altijd werk;
Honger zat ons achter d'hielen,
Honger wilde ons al vernielen,
zoo daar een verzuimen do'st
van te werken voor den kost.
Des was 't altijd stelen, rooven,
op den akker, in de schooven:
al waar dat er iets bestond
dat was mage of borst gezond.
Honger zelfs kost ons bedwingen
menig een ter dood te brengen;
wee voor al 't onnoozel bloed
dat de honger storten doet !
Daarbij mochten wij, o dwazen,
nooit in rust en vreden azen,
maar daar schrikte ons altijd iets,
zelfs al was 't een enkle niets.
't Is dat wij nog niet en wisten,
dat de looze jagerslisten
en het sterven zelfs ons leidt
tot de schoone onsterfelijkheid.
Ja, wij dachten 't was ons schade,
maar het was ons een genade
dat een jagers tooverroer,
naar een welgemikten loer,
met een weêrlicht op ons af ging,
dat het heen en weder paf ging.
Nooit en zullen 't wij verstaan:
maar als 't roer was afgegaan,
kwam daar iets in ons gevlogen
dat den honger heeft verjogen,
dat hij nooit meer weêr en kwam,
met zijn herdelooze vlam;
en de slaap, die ons voordezen,
altijd vluchtig plag te wezen,
hield ons, veertien dagen lang,

in het zoetste rustbedwang.
Wat ons toen van menschenhanden
wierd gedaan in de ingewanden
dat en spreekt geen vogeltaal,
zelfs al waar 't een nachtegaal.
Maar 't ontwekken. . . 't was 't herleven !
Zoo die slaap ons had begeven,
zag ons krystalinen oog
't alderwonderste verhoog:
rondom, in den blauwen schemel
van den schoonen voglenhemel
zaten wij onsterfelijk,
met nog menige, ons gelijk.
Andren, die wij nooit en zagen,
en zoo schoone pluimen dragen
dat geen een van ons alhier
reken kan aan zulken zwier,
zaten daar ook, vol gezondheid,
in hun kunstgemeten rondheid,
groot- en schoonder als weleer,
edeldrachtig en vol eer.
Alle veedte is hier vervlogen,
hier wordt nimmermeer bedrogen
de arme vogel, noch verklikt,
noch bij nachte half dood geschrikt.
Vogel ende wezel mede,
leven hier in rust en vrede,
zittende, naar hun gemak,
huns getween op éénen tak.
Onze onsterfelijke voeten
moeten in geen slijk meer wroeten,
noch geen koude of hitte uitstaan,
om den nooddruft na te gaan:
spijs, die alle spijzen weerd is,
altijd nieuw en nooit verteerd is,
spijs, die, ongeëten, voedt,
altijd, altijd even goed;
spijs, die sterfloos voort doet leven,
wordt den vooglen hier gegeven
en hun buik met iet verzaad
dat daar nooit meer uit en gaat.
Hier is 't werken afgeropen,
't jagen, 't stelen end het stropen,
al dat ruize of moeite kost,
daarvan is men hier verlost.
Rusten is ons bezig hou'en,

rusten en malkaar aanschouwen
en beschouwd zijn en bezien
van die beste jonge liên,
die studenten, vol van goedheid,
vol van eedle grootgemoedheid,
die ons eertijds maakten schuw
maar die wij beminnen nu;
want ze minnen ons en maken
dat geen leed ons kan genaken,
ziekte, droef- of kwalijkheid,
hier in 's vogels zaligheid.
Al 't geluk dat wij genieten
komt van hun en komt voor nieten,
komt dat 't alle wicht en maat
verre weg te boven gaat;
zoodat, sichten wij hierboven
rusten in onz' Hemelhoven,
wij al wierden stom daarvan,
noch geen een die 't spreken kan,
of zijn wonderinge toogen,
of zijn hertlijk mededoogen
voor ons arrem broedertal,
nog geboeid in 's werlds dal.
Maar, bij overdaad van goedheid,
helpen zij onze onbevroedheid,
zeggen zij, in onzen naam,
waar toe wij zijn onbekwaam: —
— Broeders, in 't gevang der wereld
nog aan 't leven vastgespereld
en gevangen, luistert hier:
Laat uw nutteloozen zwier,
laat de bosschen en de hagen
uwen zin niet meer behagen;
keert uw lang bedwellemd oog
eindelijk toch eens naar omhoog;
wilt hetgeen gij placht te duchten,
wilt het sterven niet meer vluchten,
vliegt den jager in 't gemoet,
dat hij u de gunste doet,
met zijn tooverroer, te zenden
eenig zaad in uwe lenden,
zaad des levens, dat de dood
zal doen vluchten uit uw schoot.
Komt ! Wij reeken onze vlerken,
komt toch ! Wilt niet langer werken,
leeft met ons in weelde en vreugd

en in altijd jonge jeugd.
Laat uw levensdraad verfijnen,
laat uw namen verlatijnen,
laat een oog van krystalijn
uw vernieuwd gezichte zijn.
Komt, en laat u weêr verjongen,
al het oude zij verdrongen,
wascht het morzig aardsche slijk
van uw voet gezwindelijk,
en, met kloeke vederslagen,
rap den lichtweg ingeslagen
die de dood voor ingang heeft,
maar die leedt waar dat men leeft. —
Menschen, tot ons heil geschapen,
grijpt 't onsterflijk makend wapen,
't zij ons broederen lief of leed,
stelt u tot het jagen g'reed:
g'hebt de onsterflijkheid in handen,
zendt ze hun in de ingewanden !
Van den lichaamsvrechte ontdaan,
van der dood weêr opgestaan,
zendt ze, na kortstondig slapen,
hier geheel in 't nieuw geschapen.
Gij ook, die naar 't lieve land,
waar gij gingt aan moeders hand,
wederom uw stap gaat richten,
wilt ons broederen gaan berichten,
roept en dwingt ze, uit haag en heg,
toogt hun vriendelijk den weg;
zegt het hun op alle wijzen:
Komt ten voglenparadijzen,
waar gij eeuwig leven zult,
heel onsterflijk, — opgevuld.—

Dichtoefeningen